

LJUDSKA IZOBRAZBA.

Naši mladini.

O, kako bo srečna naša domovina, kadar bodo znali naši ljudje porabiti vse svoje sile! Predšola za to, so ti naša društva, mladina!

Fantje, kar vas je starejših, vi ste okusili na sebi grozote vojne. Cisto drugače si vi ogledujete svet ko prej, dokler ste bili le doma. Postali ste v kratkem času resni, možni in samostojni. Ne mislim pa, da je samostojen tisti, ki misli, da je sam največ trpet in da ne sme nikogar več poslušati, ampak tisti je samostojen kakor treba, ki se ne da premotiti praznemu govorjenju, pa tudi ne hudomušnemu nagnenju.

Vi torej ste se vrnili domov. Domača hiša vam je pretesna. Zelite si tovarišije. Na isčite je med lenuhi in pijanci, odložite, kar ste se slabega naučili na vojski! Pridite v naša društva! Pomislite, od začetka vojske do sedaj je minulo sedem let, da sami niste vedeli kdaj. Treba je, da si preskrbite miren kotiček. Resno delo in le poštena zabava je za vas.

Mladost fantje naj izrabijo v društvu dobro zlati čas mladih let, da ne gredo nepripravljeni v življenje.

Dekleta so že po naravi nagnjena na posebno navdušenost za vsako dobro stvar. O tem pričča živahno delovanje Dekliških zvez.

Dekleta so ostala med vojsko doma. Lahko so si ohranile čiste vzore, čisto misli, ker so lahko vedno hodile v cerkev in ostale med domačimi. Močan in fantom je trdo vojno življenje vzelo marsikaj, kakor rja se je prijelo njihova duša ter razjedlo marsikatero dragoceno svetinjo. Dekleta naj pokažejo, da niso nič manj poštene in delavne ko pred vojsko, ostanejo naj zveste svojim vzorom, tudi v teh nemirnih časih!

Mladina, ki ima veselje do društvenega življenja, ima poročstvo, da je dobra, da je kaj vredna.

Res je precej truda z raznimi prireditvami. A tega vam ne sme biti žal tega se ne ustrašite! S trudom bomo vse dosegli. Prigovor pravi: Za delo je pri Bogu vse na prodaj. Trud ohrani človeka čilega, ga napravi živavega. Delo pa tudi mladino drži skupaj.

Kadar kaj dosežemo, zahvalimo Boga, in ne mislimo nikdar: Zdaj je dovolj! To bi bilo nevarno in bilo bi neumerljivo. Sami pač čutimo, kako malo in slabo je še vse to, kar smo storili, naše želje gredo višje, da več, je popolnosti, vzdigujemo se k Bogu, ki je neskončno popolen. Tak mladenič, tako dekle, ki ne pozna malodušnosti, ki z veseljem kaj žrtvuje za svojo stvar, in hrepeni vedno le po tem, kar je lepšega, je vzoren, po vzorih hrepenec, ali idealen mladenič, dekle.

Z domačimi, zlasti s starši, bodi vedno dober. In ko ti moraš kdaj prevzeti gospodarstvo ali gospodinjstvo ne pozabi na društvo! To se žalibog velikokrat pripeti. Na skrbi le za svoje vsakdanje delo, čitaj tudi kaj, uči otroke, naročuj dobre časopise, pošiljaj domače v društvo! Tudi to je potrebno!

Bog blagoslovi naše delo! Zdaj, ko se naša društva povsod poživljajo in preračunajo, naj jih On vodi, da bo do same svete zveze za dobro stvar!

M. A.

Zakaj v društva?

Fantje in dekleta! Edina prava pot, da pridemo vsak do svojih pravic, je ta, da smo delavni, in trezni da se izobražujemo. Tako bomo znali prav soditi vse, kar se godi krog nas, ter si na pošten način pomagali. „Ne točiti, ampak delati“, je rekel papež Pij IX.

Če hočemo, da bomo kaj žmeli od svojega dela, moramo delati tako, kakor je primerno našemu času. In ravno tega nas hočejo učiti naša društva. Zato je pa velika škoda, ako se fant in dekle boji društva, namesto, da bi šli vanj. Časi se vedno spre-

minjajo. Nekdaj ni bilo šol; zdaj pa drugi marsikaj znajo; in če ti sam zaošaneš, boš slabo izhajal. Nekdaj ni bilo treba hoditi od urada do urada, dandanes se pa temu ni mogoče izogniti. Nekdaj ni bilo volitev; če se pa dandanes ti nočeš brigati za nje, delaš sam sebi veliko škodo, ker prepuščiš drugim, da delajo postavbe po svoji volji. Nekdaj niso poznali smotnika, železnice, elektrike; kdor pa dandanes takih reči ne bi hotel uporabljati, skoro ne bi mogel živeti. Če torej hočeš, da ne boš siromak, glej, da se boš kaj naučil! Ni dosti dandanes, če znaš rabiti samo svoje orodje, znaš moraš rabiti tudi knjige, in moraš biti v stiku z drugimi. Kdor se zani-ma za izobrazbo, zve vedno zopet kaj novega, kako drugi delajo, in kako bi lahko kaj sam bolje napravil.

Vse to zveš najlažje v dobrem društvu. Zato pa, fantje in dekleta, vsi ste prav lepo povabljeni v naša društva: v Marijino družbo, Izobraževalno društvo, Orlo!

Vi, mladi prijatelji, ali ne boste želeli pomagati sebi in drugim, ko bodo zatisnili oči vaši očetje in matere in drugi, ki vas zdaj vodijo? Glejte, zavednih, izobraženih mož in žen potrebuje narod, potrebuje jih vsaka naša vas. Gotovo ste spoznali v hudih vojnih letih sami, koliko je vredno za celotno občino, če je v njej kdo, ki je pošten in ob enem kaj zna, ki je cel mož.

V društvih se boste učili spoznavati, da človek brez vere ni nič. Učili se boste, braniti svoje pravice, pomagati kmetstvem in delavskemu stanu. Zvedeli boste kaj o postavah in volitvah, o shodih, časopisih. V naših društvih najdeta pošteno družbo, si bledite srce in uživata nedolžno veselje.

Fantje in dekleta, vsi v dobra društva!

M. A.

Nekaj naukov za organizirano mladino.

Red za čitalnico. Vsako društvo naj bi si sestavilo za čitalnico takle ali podoben red: 1. Vstop v čitalnico je načeloma dovoljen samo udom. 2. V čitalnici se mora vsak spodobno vesti. 3. Časopise z držal jemati je prepovedano. 4. Stare časopise prinašajte nazaj. 5. Knjige se izposujejo ob nedeljah in praznikih po vsaki službi božji. 6. V omaro ne sme segati drug ko knjižničar. 7. Ne raztrgaj knjige, ne umazaj je in ne posodi je nikomur! Če mogoče, jo ovij. 8. Ako najdeš v knjigi ali časopisu kaj posebno važnega, prepisi si v zvezek ali na listek. 9. Sposojeno knjigo vrni najpozneje v enem mesecu, in sicer knjižničarju. 10. Poravnaj kar najhitreje udarno.

Zlato pravilo za naša društva mora biti: vsak ud naj pripelje vsako leto, ali vsaj vsake dve leti po enega novega člana v društvo. Poglejmo v naravo! Če se trava le kosi, nova pa ne bi rastla, bo kmalu pust kraj tam, kjer je bil preje zelen travnik. Če bi listje z drevesa le odpadalo, novo pa ne bi rastle, bi se drevo hitro posušilo. Če bi v gozdu le sekali, mlado drevje pa ne bi rastle, bi bil gozd malo vreden. Isto je z društvom. Udje vedno odpadajo: eni se selijo, drugi se postarajo, poročenijo, in se ne zanimajo več zanj, zopet drugi umrejo, ali pa jih je treba izključiti. Brez močnega naraščanja nobeno društvo ne more obstojati trajno, kaj se le napredovati. Poznal sem mladenko, ki je pripeljala po zimi skoro vsako nedeljo po eno ali dve dekleti v „Izobraževalno društvo“, in je povedala: „Ta bi se rada dala vpisati“. Takih ljudi nam je treba!

Požrtvovalnost je ena dolga beseda, tudi ena težka stvar, ki je med nami še vse premalo v navadi. Društvo ne more obstojati, če se vsak ne od-pove nekaterim svojim pravicam, denarju, času, ter vse to pokloni skupnosti. Le tako je društvo zdravo in močno, in ob priliki lahko pomaga svojim udom. Seveda, dostikrat se zgodi, da eden več let nima nobene take koristi od društva, da bi jo lahko kar z rokami prijel. A nekaj ima gotovo: pravo

prijateljstvo, lepe knjige, pošteno zabavo. Bolj pa, ko bo vsak rad kaj daroval ali žrtvoval za društvo, več bo tudi vsak imel od njega. Zato pa nikar ne spraševati vsak trenotek: Kaj pa imam od tega? Počakaj, prijatelj! Poglej pravila, bodi vstrajen, pa ti ne bo zastoj! Vsi za enega, eden za vse, Bog pa za vsakega in za vse!

Varuj se sebičnosti! Dandanes ni večje slabosti med ljudmi, kakor je sebičnost. Sebičen ni samo trgovec, ve-rižnik, kakšen star kmetijski skopuh, sebična je celo že naša „idealna“ mladina. Ker sebičnost tako zelo škoduje človeški družbi, hočem našim fantom pod vaško lipo o njej spregovoriti. Zato vas prosim, mladi fantje tovariši, ne bodite sebičneži. Kateri fant je pa sebičnež? Sebičnež, egoist, je tisti fant, ki misli le, nima pa nobenega srca za bližnjega. Fant, ki gleda le na jo, da se njemu dobro godi, da sam dobro je in pije, pohajkuje, lepe obleke najmodernejšega kroja nosi, dekleta zapeljuje in jim pošanje krade, je največji sebičnež in pijavka na našem narodnem telesu. Zalibog, da je dandanes med fanti toliko takšnih ničvrednežev. Nimajo smisla ne za izobraževalno društvo, ne knjige, ne sestanke, vse jim je dolgočasno, kar jim ne nudi nič jesti in piti. Seveda tudi nimajo nobenega smisla za to, da bi plačevali udarno za društvo ali orlovski odsek, prispevali za knjižnico. Če ga spomniš na kaj takega, reče: „Rajši zapijem, dam za liter vina kakor za društvo“. Vi ste mladi in idealni fantje, zadnji čas je, da se o-tresemo te najhujše bolezni, ki se ima-nuje sebičnost. Ne vprašajmo: Kaj bomo dobili, temveč vprašajmo, kje moremo kaj dati, se požrtvovati! Po-tem bo naše društveno življenje vse bolj napredovalo in mi sami bomo ne-sebični, kar je najlepša lastnost mlada-ga fanta. — Bog živi! Vaš Ivan Požrtvovalni.

Polovičarstvo naj se nikar ne na-seli v članih naših katoliških organiza-cij! So ljudje, ki mislijo, da so že za-jeli modrost z največjo zlico, če so bili pri starih, petih predavanjih, če so napol prebrali par knjig, ali celo napi-sali kakšno poročilo v naš list, in je bilo tisto njihovo pisanje natisnjeno. Kako mučno je poslušati človeka, ki govori o stvarih, katerih prav nič ne razume, ali pa rabi veliko tujih besed, katerih niti ne zna prav izgovarjati. Kar tak človek spravi skupaj, je groz-no poslušati. In gorje, da bi mu kdo hotel dati dober svet, ali mu celo ugo-varjati! Strašno je razžaljen in surov, ne more več odpustiti, ali pa grozi, „da bo vse pustil“. Tak polovičar je prava nadloga za celo društvo. Zraven tega pa še osmeši dostikrat sebe in društvo pred nasprotniki s svojo ne-vednostjo. Torej fantje in dekleta, le temeljito se učiti, in mirno povedati svoje mnenje! Govori samo o rečeh, katere razumeš! Bodi ponižen, ker s tem boš najlepše pokazal, da si resnično izobražen!

Naše prireditve se morajo v vsem blagodejno razločevati od prireditve nasprotnikov. Le tedaj je bila igra, ves-elica, izlet kaj vreden, če so se vsi člani tako obnašali, da bi šli drugi dan lahko k sv. obhajilu. Vsako prevzeto-vanje, zbadanje, neslano petje in go-vorjenje, vsako pijančevanje ali nespo-dobno obnašanje le škoduje posamez-nikom in celemu društvu. Tudi moramo gledati, da ne bo teh zborovanj, mani-festacij in izletov preveč. Fant in dekle naj nikar ne mislita, da morata povsod biti zraven. Nihče ne sme zanemarjati svojega domačega dela, nihče izdajati več denarja, kakor je primerno njego-vemu stanu, nihče tudi ne sme biti v kregu in prepiru z domačimi. Ne bo-dimo preveč podobni nasprotnikom, ne glejmo preveč na zunanost, da dobre-ga duha ne izženemo iz naših organi-zacij!

Razvada. Ponekod se je v naših izobr. društvih udomačila grda razvada. Po vsaki prireditvi igralci del čistega dobička porabijo za pijačo, ki naj bo nekaka nagrada za trud in delo pri igri. V naših krščanskih društvih naj se to nič več ne dogaja. Mi ne delamo

za to v društvih, da bi se nam delo plačevalo, najmanj pa z alkoholom. — Ves čisti dobiček se mora vporabiti za društvene in dobrodelne namene. Vsa-ka druga razvada je obsodbe vredna.

Ne pozabi mladina, da je bolj pa-metno, nositi denar v tisto hišo, na ka-teri je napisano: „Posojilnica“, ko pa v tisto, na kateri se bliščijo sladke be-sede: „Pri dobri kapljici“. Enkrat imaš dobro službo, drugič slabo. Enkrat ljudje dobro prodajajo les, vino, hmelj, živino, drugič pridejo slabi časi. Kako krvavo bi včasih potreboval mlad človek de-narja, če bi ga mogel kje dobiti! Hra-ni, ko je čas, in imel boš, ko je sila! Vsak član naših organizacij naj bi imel hranilno knjižico. Tako bi naše posojilnice uživale velik ugled, in ves na-rod bi se privadil počasi varčnosti. Te čednosti nam na vsak način še hudo primanjkuje. Kamen do kamena — pa-lača.

Plemenit pogum prelepo pristojna vsakemu članu naših organizacij, zlasti Marijinim družbenikom in Orlom. Če te kdo napada in zmerja, da si Mari-jina devica, napol svetnik itd. itd., reci mirno: „Saj sem! Jaz že vem, kaj sem jaz, pa tudi vem, kaj si ti, ki me zani-čuješ, ko ne veš, zakaj!“. Bodimo mir-ni, krotki, a tudi veseli in odločni, saj je Bog z nami! Nekaj prekrasnega je mlad, zdrav človek odkritega, vedrega obraza, ne napuhnjene in prepirljive, a tudi ne mevske in bojazljive. Ako bo v vsakem srcu vesela zavest, da gremo s čisto vestjo v boj za sveto stvar, po-tem je zmaga že naša.

„Vi ste nazadnjaki“. Skoro vsak dan slišimo fantje, posebno Orli, tal-sue in enake očitke. Nazadnjaki, re-akcionarji, črni, so še najnevarnejše besede, s katerimi nas znajo tako le-po obkladati veleučeni gg. Sokoli. Za-kaj nas tako psujejo? Ker držimo s katoliško Cerkvijo. Ko bi z njimi dr-zali, z njimi božje in cerkvene zapo-vedi kršili, pijančevali in zmerjali duhovnike, bi ba bili seveda usleni-krat naprednjaki, prosvitljeni in olik-kanci. Dični Sokoli, mi nismo na-zadnjaki temveč naprednjaki v pra-veni pomenu besede. Kdo pa je prvi učil pisati in brati Slovence? Sveti Ciril in Metod sta spisala prve slov-knjige in učila oliko in širila prosveto med našimi pradedi, ko še ni bilo nobenega „prosvitljenega“ Sokolika na svetu. Prižgala sta luč sv. vere, da po njej živimo. Vi nočete iti v to luč, da bi vam razsvetila vaše plesnive možgane, zato pa tudi živite v temi zmot in ste v resnici črnihi in na-zadnjaki, ker v lepem obnašanju ne na-predujete, temveč nazadujete. Mi kršd-fantje pa se ne bomo odslej nič zmeni- za vaše psovke. „Mi gremo naprej, mi sirelci“, ker se trudimo za plemeniti ideala, ki nas kvišku dvigujejo. Zato fantje, ne glejmo ne na levo, ne na desno, temveč samo na naša vzvi-šena načela. — Slavko Napoleoni.

Društveno poročilo.

Mozirje. Tukajšnje „Izobr. društvo“ je bilo ustanovljeno 22. septembra 1907 in je šlo pred vojsko 182 članov. Poživili smo ga z obnim zborom 12. sep-tembra 1920, na katerem je bil izvoljen za predsednika v. l. g. župnik Franc Krošelj. Društvo ima lep oder, precej igralske obleke, 14 tamburic in knjiž-nico z 360 knjigami, 90 jih je pa še izgubljenih. Nastanjen je v dokaj lepi sobi v cerkveni hiši; le prostora za igre ali telovadbo ni. Po zimi je pri-re-dilo dvakrat igro „Krivoprisežnik“ s petjem in nagovorom, na binkoštno ne-deljo pa „Sv. Neža“ in „V ječi“. Pri tej prireditvi je sodeloval tudi tambu-raški zbor, ki je nastopil že prej en-krat v Nazarju, a zdaj žalibog počiva. Plačujočih udov je sedaj 132 in sicer: 15 moških, 7 žensk, 39 fantov in 74 deklet, med njimi tudi več Šmiheljčanov. Naj bi se zbudila kmalu tudi Dekliška zve-za! V slogi je moč!

„Jaz ne poznam nobene razlike med državljani Jugoslavije, najsi bodo te ali ene stranke“ (Besede pokrajinskega mi-nistra Ivana Hribarja od dne 27. jul. t. l.)